

ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ

Հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումների ներկա փուլի հիմնական խնդիրը կրթության որակի ապահովումն է: Այս նպատակով սկիզբ է դրվել բազմաթիվ նախաձեռնությունների, որոնք ներառում են կրթության որակը պայմանավորող գրեթե բոլոր գործոնները՝ մարդկային ռեսուրսները, ծրագրամեթոդական ապահովումը, նորմատիվ-իրավական դաշտը, ինստիտուցիոնալ համակարգը:

Իրականացվող բարեփոխումները նպատակաուղղված են.

ա) ապահովելու որակյալ կրթություն

բ) բարձրացնելու հանրակրթության արդյունավետությունը

գ) կրթությունը դարձնելու արդիական և համապատասխանացնելու զարգացման պետական և միջազգային միտումներին:

Հանրակրթության երրորդ աստիճանի առաքելությունը առաջին հերթին պայմանավորված է նրանով, որ այն կրթության ընդհանուր համակարգի բաղադրիչ մաս է՝ կոչված ապահովելու ինքնուրույն կյանքի համար շրջանավարտի պատրաստվածությունը, միաժամանակ հանդիսանալով միջանկյալ օղակ պարտադիր հիմնական և մասնագիտական կրթության միջև: Վերջինիս առաքելության հարցը նպատակահարմար է քննարկել հիմնական կրթության (հանրակրթության առաջին և երկրորդ աստիճաններ՝ 1-9 դասարաններ) հետ համադրված, քանի որ դրանք կազմում են հանրակրթության հաջորդական բաղադրիչները:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ որպես պարտադիր կրթության նվազագույն մակարդակ սահմանված է հիմնական ընդհանուր կրթությունը: Այս առումով պետք է նկատի ունենալ, որ սովորողների որոշ հատված կարող է հիմնական կրթությունից հետո հեռանալ կրթության համակարգից և սկսել ինքնուրույն կյանք: Հետևաբար, հիմնական կրթության առաջին առաքելությունը պետք է լինի սովորողներին ինքնուրույն կյանքին նախապատրաստելը:

Հիմնական կրթությունից հետո կրթության համակարգը պետք է ապահովի կրթությունը շարունակելու բազմազան հնարավորություններ՝ կախված սովորողների մասնագիտական կողմնորոշվածության, նրանց հավակնությունների, ընդունակությունների և կարողությունների մակարդակից:

Այսպիսով, հանրակրթության երրորդ աստիճանի առաքելությունն է ապահովել.

- սովորողների պատրաստվածությունը ինքնուրույն կյանք վարելու,
- իրենց հակումներին, ընդունակություններին, կարողություններին և նախասիրություններին համապատասխան նախնական, միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ստանալու հնարավորությունը:

Հանրակրթության երրորդ աստիճանում առկա հիմնական խնդիրները ամփոփված են ստորև բերված կետերում.

ա) որոշ դպրոցներում դասավանդող ուսուցիչների մասնագիտական որակավորումը բավարար չէ որակյալ ավագ կրթություն ապահովելու համար: Միջնակարգ դպրոցներում միջին և ավագ դասարանների ուսուցիչները հիմնականում նույն անձինք են: Հիմնական և ավագ դպրոցներում դասավանդող ուսուցիչների որակավորմանը ներկայացվող պահանջները նույնն են:

բ) որոշ դպրոցների ավագ դասարաններում սովորողների սակավաթվության պատճառով չի ապահովվում կրթական ծրագրերի (հոսքերի) բազմազանություն, մինչդեռ միջնակարգ դպրոցի շրջանավարտների զգալի մասը նախընտրում է շարունակել կրթությունը միջին մասնագիտական կամ բարձրագույն կրթության հաստատություններում, հետևաբար դպրոցի ուսումնական պլանը պետք է հնարավորություն ընձեռի սովորողներին ստանալ մասնագիտական կրթությունը շարունակելու համար անհրաժեշտ գիտելիքներ՝ ըստ իրենց նախասիրությունների: Այս խնդիրները մասնակիորեն փորձում են լուծել առանձին մասնագիտացված վարժարաններն ու կրթահամալիրները, բայց դրանք չեն կարող բավարարել պահանջարկը: Միջնակարգ դպրոցների ավագ դասարաններում այսօր մեծամասնորեն չեն իրականացնում հոսքային ուսուցում՝ տնտեսագիտական, իրավագիտական, արվեստի, ռազմագիտական, մարզական և այլ հոսքերի ուսուցում:

գ) Ներկայիս հանրակրթական ծրագրերը պահանջում են ոչ միայն որակյալ մանկավարժներ, դասագրքեր այլև ուսումնանյութական հարուստ բազա, դիդակտիկ նյութեր, լաբորատորիաներ: Առավել ևս հանրակրթության երրորդ աստիճանում որակյալ կրթություն ապահովելու համար լաբորատորիաների, համապատասխան նյութատեխնիկական միջոցների հագեցվածությունը խիստ անհրաժեշտ է:

Թվարկված հիմնախնդիրները լուծելու և հանրակրթության երրորդ աստիճանի առաքելությունը կյանքի կոչելու համար առավել արդյունավետ է ստեղծել առանձին գործող ավագ դպրոցների համակարգ՝ ապահովված համապատասխան ֆինանսավորմամբ, մանկավարժական կադրերով, նյութատեխնիկական բազայով, որտեղ կառաջարկվի

կրթական ծրագրերի բազմազանություն: Առանձին գործող ավագ դպրոցների ստեղծման նպատակն է նախասանագիտական կրթության որակի բարձրացումը, դրա համադրելության և ճանաչելիության ապահովումը միջազգային կրթական հանրության կողմից:

Ավագ դպրոցների համակարգի ստեղծումը հնարավորություն է տալիս.

ա) կենտրոնացնել առկա ռեսուրսները (մարդկային, ֆինանսական, նյութական և այլ) և առավել արդյունավետ տնօրինել դրանք. Առանձին գործող ավագ դպրոցների պարագայում հնարավոր է

- ավագ դպրոցում հիմնական դպրոցի համեմատ աշխատավարձերի հաշվարկման տարբերակված մոտեցում (մանկավարժական անձնակազմի աշխատավարձերի առնվազն 20%-ով ավելի բարձր մակարդակի ապահովում),

- դպրոցի գործունեության համար անհրաժեշտ նվազագույն կարիքների բավարար ֆինանսավորում,

- ավագ դպրոցներում կրթության բարձր որակ ապահովելու նպատակով ժամանակակից ռեսուրս կենտրոնների (գրադարաններ, լաբորատորիաներ՝ համալրված էլեկտրոնային և տպագրական ժամանակակից ուսումնական նյութերով և այլն) ստեղծում:

բ) դպրոցը համալրել նոր պահանջներին և մոտեցումներին համապատասխան որակաորում ունեցող մանկավարժական կադրերով, քանի որ առանձին գործող ավագ դպրոցներում աշխատող մանկավարժների թիվը կկազմի 5-6 հազար և հնարավոր կլինի մասնագիտական զարգացման, որակաորման և վերաորակավորման գործընթացները առավել արդյունավետ կազմակերպել:

գ) ստեղծել սովորողների համար նախընտրելի հոսքային ուղղության, այդ թվում, նախնական մասնագիտական կրթության ընտրության հնարավորություն: Այդ նպատակով ավագ դպրոցի կրթական ծրագիրը դարձնել ճկուն՝ հնարավորություն ստեղծելով արձագանքելու աշակերտների կրթական պահանջմունքներին և նախասիրություններին:

դ) առավելապես խթանել դպրոց մասնագիտական ուսումնական հաստատություն կապը: